

โรคประสาทกังวลที่โรงพยาบาล พระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

ธวัช เดียวกุล พ.บ.*

Abstract : Anxiety Neurosis in King Mongkut Prachomklao Hospital.

Deokul T.

Department of Medicine, King Mongkut Prachomklao Hospital, Petchburi, Thailand.

Reg 7 Med J 1990 ; 9 : 57-60

The 746 patients' records with the diagnosis of anxiety neurosis during January to June 1989 were studied. Most patients were in age group of 31-40 years with female predominate about 1.5 time more than male. The patients were found in all occupations. The causes stimulating the patients to develop anxiety were fearing of fatal diseases and suffering from economic problems. The management of neurotic patients were not satisfied because of lacking of psychiatrist.

เรื่องย่อ : ได้ศึกษาผู้ป่วยโรคประสาทกังวล จำนวน 746 ราย จากบันทึกผู้ป่วยนอก ระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือน มิถุนายน 2532 กลุ่มอายุที่เป็นมากที่สุดคือ 31-40 ปี ผู้หญิงเป็นมากกว่าผู้ชายในอัตรา 1.5 ต่อ 1 พบผู้ป่วยได้ในทุกอาชีพ สาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวลส่วนใหญ่ คือ การกลัวที่จะเป็นโรคร้ายแรงต่าง ๆ และการเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การดูแลผู้ป่วยโรคประสาทเหล่านี้ ยังได้ผลไม่ค่อยเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากยังไม่มีจิตแพทย์ที่จะให้การปรึกษา

บทนำ

โรคประสาทกังวล (anxiety state หรือ anxiety neurosis) เป็นโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อยที่สุด¹ พบประมาณร้อยละ 5 ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี พบในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ประมาณ 2:1 ทุกระดับการศึกษา หรือฐานะมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้เท่าๆ กัน อาการของโรคประสาทกังวล คือ ผู้ป่วยจะมีความวิตกกังวลเป็นสำคัญ พร้อมด้วยอาการทางกายหลาย ๆ อย่างร่วมด้วย² เช่น ใจสั่น หายใจลำบาก เหนื่อยง่าย เจ็บหน้าอก ปวดศีรษะ ตื่นเต้นง่าย นอนไม่หลับ มือสั่น กังวลใจ วิงเวียนศีรษะ กลัวตาย โดยที่ผู้ป่วยไม่มีโรคทางกายเป็นสาเหตุของอาการดังกล่าว และไม่มีโรคทางจิตเวชอย่างอื่น

โรคประสาทกังวล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตาม Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder (DSM-III)^{3, 4} คือ

1. *Panic disorder* หมายถึง กลุ่มที่มีอาการกลัวเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด
2. *Generalized anxiety disorder* หมายถึง กลุ่มที่มีอาการทั่วไปอย่างเรื้อรัง
3. *Obsessive-compulsive disorder* หมายถึง กลุ่มที่มีอาการย้ำคิด ย้ำทำเป็นอาการเด่น

สำหรับรายงานนี้ ได้กล่าวรวมกันเป็นโรคประสาทกังวลทั้งสิ้นโดยได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มอายุ เพศ อาชีพ และสาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวล

วัสดุและวิธีการ

ได้ทำการศึกษาย้อนหลังจากบันทึกของผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจรักษาที่ตึกผู้ป่วยนอก ตั้งแต่เดือนมกราคม 2532 ถึงเดือนมิถุนายน 2532 โดยศึกษาถึงอัตราส่วนของผู้ป่วยโรคประสาทกังวลต่อผู้ป่วยทั้งหมด ที่มารับบริการ และจำแนกผู้ป่วยประสาทกังวลออกเป็นกลุ่มตาม อายุ เพศ อาชีพ พิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดผู้ป่วยเกิดความกังวล ตลอดจนปัญหาในการดูแลและรักษาผู้ป่วย

ผลการศึกษา

จากเดือนมกราคม 2532 ถึงเดือนมิถุนายน 2532 มีผู้ป่วยที่มาตรวจและรับการรักษาด้วยโรคต่างๆ ที่ตึกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรีทั้งสิ้น 25,626 ราย ในจำนวนนี้แยกออกเป็นผู้ป่วยโรคประสาทกังวล 746 ราย หรือประมาณร้อยละ 3 ของผู้ป่วยทั้งหมด

ผู้ป่วยโรคประสาทกังวลนี้ เป็นเพศหญิง 452 คน เพศชาย 294 คน อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย คือ 1.54 : 1 หรือประมาณ 3 : 2

สำหรับกลุ่มอายุของผู้ป่วยโรคประสาทกังวลได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 จะเห็นว่ากลุ่มอายุที่ได้รับการตรวจรักษา มากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี ในผู้ป่วยอายุน้อยๆ ก็พบได้พอสมควร คือ ประมาณร้อยละ 17 ของผู้ป่วยทั้งหมด

ตารางที่ 1 กลุ่มอายุของผู้ป่วยโรคประสาทกังวล

กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนผู้ป่วย	คิดเป็นร้อยละ
10-20	127	17
21-30	194	26
31-40	261	35
41-50	89	12
51-60	60	8
61+	15	2

ตารางที่ 2 อาชีพของผู้ป่วยโรคประสาทกังวล

อาชีพ	จำนวนผู้ป่วย	คิดเป็นร้อยละ
นักเรียน นักศึกษา	75	10
รับราชการ	67	9
พระภิกษุ ชี	22	3
ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ชาวประมง	179	24
งานบ้าน	231	31
รับจ้าง	112	15
ค้าขาย	60	8

ตารางที่ 3 สาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวล

สาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวล	จำนวนผู้ป่วย	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ทราบสาเหตุ	28	34
กลัวเป็นโรคที่ร้ายแรง	16	19
ปัญหาครอบครัว	14	17
ปัญหาเศรษฐกิจ	12	14
ปัญหาเรื่องการทำงาน	8	10
การสูญเสีย	5	6

สำหรับอาชีพของผู้ป่วยได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ของผู้ป่วยจะมีอาชีพงานบ้าน รองลงไป คือ อาชีพชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ รวมทั้งชาวประมง ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรจังหวัดเพชรบุรี และพบว่า โรคนี้เกิดได้ในผู้ป่วยที่เป็นพระหรือชี

สาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวลในสถานะปัจจุบันของผู้ป่วยได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 ซึ่งในจำนวนผู้ป่วย 746 รายนั้น ผู้รายงานได้มีโอกาสซักถามถึงสาเหตุของความกังวลได้เพียง 83 ราย ผู้ป่วยร้อยละ 34 มักไม่ทราบว่าตัวเองกังวลด้วยเรื่องอะไร ผู้ป่วยพวกนี้อาจไม่ยอมรับความจริงหรืออาจไม่เชื่อว่าสาเหตุเพียงเล็กน้อยจะก่อให้เกิดอาการ

ของโรคประสาทกังวลได้ พวกที่ทราบสาเหตุส่วนใหญ่คือ ความกังวลว่าจะเป็นโรคที่ร้ายแรงต่าง ๆ เช่น มะเร็ง อัมพาต โรคหัวใจ เนื้องอกในสมอง เป็นต้น ที่รองลงไป คือ ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว และปัญหาเศรษฐกิจ

วิจารณ์

ผู้ป่วยโรคประสาทกังวลพบได้ทั่วไปในอาชีพและฐานะต่าง ๆ กัน สิ่งกระตุ้นทำให้เกิดความกังวลนั้น นอกจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัวแล้ว ที่พบได้บ่อย ๆ ก็คือ การกลัวเป็นโรคร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งความกลัวเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจาก

การประชาสัมพันธ์และการศึกษาทางด้านการแพทย์ โดยผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนนิทรรศการ ต่าง ๆ บางครั้ง การนำภาพที่หวาดเสียวออกเผยแพร่ทาง สื่อมวลชน โดยหวังว่าจะให้ประชาชนมีความรู้ แต่กลับทำให้ ประชาชนกลุ่มหนึ่งเกิดอาการกังวลและความกลัว การให้ ความรู้ทางการแพทย์แก่ประชาชนควรพิจารณาให้อย่าง รอบคอบ ควรให้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการทำให้ประชาชน ตื่นตระหนก การใช้ภาษาต้องรัดกุมและสื่อความหมายชัดเจน

การให้การรักษาดูแลผู้ป่วยโรคประสาทกังวล มักจะได้ผลที่ไม่น่าพอใจ และบางครั้งเกิดความขัดแย้ง ระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาในการดูแล ผู้ป่วยพอจะจำแนกได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านแพทย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการให้บริการ

1.1 แพทย์และบุคลากร มักจะถือว่า ผู้ป่วยพวกนี้ ไม่ใช่ผู้ป่วยที่แท้จริง อาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคล้ายแสร้งกระทำ และโรคนี้ก็ไม่อันตรายร้ายแรงแต่อย่างใด จึงไม่ค่อยสนใจ จะให้การรักษາเหมือนกับผู้ป่วยทางกายอื่น ๆ และยังมี ความรู้สึกเบียดเบียนต่อผู้ป่วยโรคประสาทกังวลเป็นอย่างมาก

1.2 แพทย์ทั่ว ๆ ไป ขาดความรู้ความชำนาญในการ รักษาผู้ป่วยเหล่านี้ ไม่ทราบวิธีจิตบำบัดที่ถูกต้อง การ รักษาจึงมักไม่ได้ผลดี

แนวทางการแก้ไข คือ ต้องพยายามกระตุ้นให้แพทย์ และบุคลากรต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญในการดูแลรักษา ผู้ป่วยโรคประสาทกังวลให้มากขึ้น ถึงแม้ว่าผู้ป่วยเหล่านี้ จะไม่ได้เจ็บป่วยร้ายแรงแต่อย่างใด แต่ในขณะที่ผู้ป่วยมี อาการต่าง ๆ เกิดขึ้น ผู้ป่วยมักจะเสื่อมประสิทธิภาพใน การทำงานหรือบางครั้งไม่สามารถประกอบอาชีพได้เลย ซึ่งย่อมมีผลเสียต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ นอก จากนั้น ควรเร่งผลิตจิตแพทย์ให้มีประจำที่โรงพยาบาล ศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป

2. ปัญหาทางด้านผู้ป่วย

2.1 ผู้ป่วยมักไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็นโรคประสาท กังวล มักจะคิดว่าเป็นโรคทางกายอย่างหนึ่งอย่างใด จึงมัก

ไม่ยอมรับต่อคำวินิจฉัยของแพทย์ และไม่ยอมรับร่วมมือใน การรักษา

2.2 ผู้ป่วยไม่สามารถแก้ปัญหาที่ก่อให้เกิดความ กังวลได้ จึงมักอาศัยยาแก้ประสาทจากแพทย์อยู่เสมอ

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ ต้องพยายามสร้าง ความศรัทธาของผู้ป่วยต่อสถานบริการให้มากขึ้น คือต้อง พยายามพัฒนาด้านบริการต่าง ๆ ในการตรวจรักษาโรค จนทำให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจในคำวินิจฉัย สำหรับการ แก่ความกังวลให้ผู้ป่วยนั้น ต้องใช้จิตบำบัดที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ นอกจากนั้น ควรเร่งให้บริการทางสุขภาพจิตแก่ประชาชนโดยอาศัยระบบ สาธารณสุขมูลฐาน⁵

สรุป

โรคประสาทกังวล เป็นโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อย ที่สุด คนทุกระดับการศึกษาและฐานะมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้ เท่า ๆ กัน ผู้หญิงเป็นมากกว่าผู้ชาย กลุ่มอายุที่เป็นมากที่สุด คือ 31-40 ปี สาเหตุที่ก่อให้เกิดความกังวลแก่ผู้ป่วยส่วนใหญ่ คือ ความกังวลว่าจะเป็นโรคร้ายแรงต่าง ๆ และความกังวล ต่อปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาครอบครัว การรักษา ผู้ป่วยเหล่านี้ยังไม่ค่อยได้ผลดีนัก เนื่องจากขาดแคลน จิตแพทย์และบุคลากรทางด้านนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สมภพ เรืองตระกูล. คู่มือจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พ.จ.ก. ภาพพิมพ์, 2528 : 23-26.
2. สมภพ เรืองตระกูล และคณะ. โรคประสาทชนิดกังวล. ว.ส.จ.ท. 2522 ; 24 : 283-289.
3. Kolb L, Brodie HKH. Modern clinical psychiatry. 10 th ed. Philadelphia : WB Saunders, 1982 : 465.
4. Kaplan HI, Sadock BJ, eds. Comprehensive textbook of psychiatry vol. 1. 4 th ed. Baltimore : Williams & Wilkins, 1985 : 883.
5. พิเชฐ อุดมรัตน์. จิตเวชศาสตร์ในประเทศไทยที่สาม. ว.ส.จ.ท. 2532 ; 34 : 225-227.